

**В. М. БОГОЛЮБОВ, Н. М. РІДЕЙ (УКРАЇНА, КИЇВ)
ЧОМУ НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ?**

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, вул. Героїв Оборони, 13, volbog@ukr.net*

The paper analyzes the reasons for the lack of progress in ecologization of the education system of Ukraine. The main reasons for the authors are the lack of awareness and unmotivated teachers about the prospects of education for sustainable development. The lack of awareness of teachers and heads of educational institutions has place due to the practical lack of environmental components in the curricula of the vast majority of specialties as pedagogical and classical institutions of higher education. There are no compulsory general competencies in the educational programs.

Незважаючи на те, що екологічна освіта в Україні формувалась ще з кінця 20 століття, можна стверджувати, що питання екологізації освіти в Україні почало вирішуватись на державному рівні лише з грудня 2001 року після затвердження Колегією МОНУ Концепції екологічної освіти, яка передбачала зміни державної політики у контексті "розповсюдження системи екологічної освіти і виховання на всі верстви населення ...; комплексності екологічної освіти і виховання; неперервності процесу екологічного навчання в системі освіти, в тому числі підвищення кваліфікації та перепідготовки". Після прийняття Концепції в багатьох школах і закладах вищої освіти (ЗВО) відновилось викладання дисципліни "Екологія".

Рішенням Колегії МОНУ у 2015 році "Про екологізацію вищої освіти України з метою підготовки фахівців для сталого розвитку" науково-методичній раді МОНУ і НАЗЯВО було *рекомендовано* "під час розроблення методології та методичних рекомендацій із підготовки стандартів вищої освіти *включати екологічну компетентність фахівця до переліку загальних компетентностей*", ректорам ЗВО "включати екологічну складову до змісту навчальних дисциплін усіх галузей знань...", а керівникам департаментів освіти і науки облдержадміністрацій "вживати заходи з екологізації освіти дітей...". Незважаючи на це рішення в системі вищої освіти, з точки зору набуття майбутніми фахівцями природозберігаючих компетентностей, в Україні практично нічого не змінилось. При цьому, науково-методична рада МОН в "Методичних рекомендаціях..." неодноразово зобов'язує робочі групи при розробці стандартів вищої освіти включати окрім спеціальних компетентностей 6-10 загальних, зокрема, таку соціально-особистісну компетентність, як "екологічна грамотність".

Більше того, ситуацію з екологізацією вищої освіти не змінив і наказ МОНУ від 21.12.2017 року №1648, який зобов'язує включати до загальних компетентностей ще й дві обов'язкові, одна з яких передбачає, зокрема, набуття майбутнім фахівцем здатності "реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності... суспільства та необхідність його сталого розвитку...".

Мабуть через те, що ці документи носять рекомендаційний характер, заклади вищої освіти (ЗВО) їх практично ігнорують при розробці своїх освітніх програм. Цьому, певною мірою, сприяє і новий Закон про вищу освіту, який надає ЗВО досить суттєву самостійність при організації навчального процесу і розробці освітніх програм. Окрім того пункт 5 статті 13 цього Закону наголошує, що "листи,...рекомендації ...не є нормативно-правовими актами і не можуть встановлювати правові норми".

Важливо підкреслити, що ще у 2011 році Міжнародна група експертів в галузі освіти для сталого розвитку наголошувала, що при реформуванні системи вищої освіти необхідно здійснювати "... *розробку навчальних програм і науково-методичного забезпечення для формування компетентностей викладачів і вчителів в галузі сталого розвитку*". При цьому малось на увазі, що головними ініціаторами і виконавцями реформування системи вищої освіти в контексті сталого розвитку мають бути керівники педагогічних факультетів і університетів з відповідними компетентностями.

Таким чином, для дієвої екологізації вищої освіти необхідно МОНУ видати Рекомендації на рівні наказу, зареєстрованого в Міністерстві юстиції, щодо розробки освітньо-професійних програм, які включали би до загальних компетентностей обов'язкові, контролювати їх дотримання, а також забезпечити підготовку екологічно грамотних вчителів і керівників ЗВО.